

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชีวิตสมรสเป็นชีวิตแห่งการปรับตัวเข้าหากัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการปรับตัว เพื่อจะสร้างความผูกพันใกล้ชิดกันระหว่างคู่สมรส ในคู่ที่ปรับตัวเข้าหากันได้ก็จะอยู่กันกันอย่างมีความสุข มีความเจริญรุ่งเรือง แต่บางคู่อาจจะอยู่กันร่วมกันอย่างไม่มีความสุข เพราะปรับตัวเข้าหากันไม่ได้ จึงอยู่กันไปโดยไม่มี ความพึงพอใจในสัมพันธภาพระหว่างกัน (Guerin et al., 1987) ชีวิตสมรสที่จะมีความสุขนั้นไม่ได้เกิดขึ้นเอง แต่คู่สมรสต้องพยายามช่วยกันสร้างขึ้นมา คู่ที่ไม่ใช้ความพยายาม มักจะพบกับความล้มเหลว (สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2524) อีกประการหนึ่ง สัมพันธภาพหรือความพึงพอใจในชีวิตสมรสนั้น ก็ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่คงที่ แต่เปลี่ยนแปลงได้ตามระยะเวลา เมื่อเกิดขึ้นแล้วไม่ใช่ว่าจะมีคงอยู่ตลอดไปได้อีก แต่เป็นสิ่งที่คู่สมรสต้องช่วยกันประคับประคองร่วมกัน (Coleman, 1988)

สำหรับวิธีการที่จะรักษาสัมพันธภาพในชีวิตสมรสไว้ให้คงอยู่ตลอดไปนั้น ได้มีการศึกษาวิจัยหลายฉบับพบว่า การแสดงความรักความห่วงใย (Emotional support) ต่อกันและกันของคู่สมรสนั้น มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมีความพึงพอใจในชีวิตสมรส (Lauer, Lauer, and Kerr, 1990; Ying, 1991; Huston and Vangelisti, 1991; Lewis et al, 1993; Heavey, Layne, and Christensen, 1993; Levenson, Carstensen, and Gottman, 1993; Erickson, 1993; Suitor and Pillemer, 1994) อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัตินั้น การแสดงบทบาทในการให้ ความรักความห่วงใยต่อกันและกัน กลับเป็นบทบาทที่คู่สมรสมีปัญหาในการปฏิบัติ คือไม่

สามารถปฏิบัติต่อกันได้ดีนัก คู่สมรสต่างก็คาดหวังว่าจะได้รับสิ่งนี้จากอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ไม่ค่อยสมหวังในบทบาทนี้ (Kitson and Holmes, 1992) ส่วนในสังคมไทยนั้น สุทธิพร สุภาพ (2536) กล่าวว่า ในชีวิตสมรสของคนไทยนั้น ส่วนมากภรรยาเป็นฝ่ายที่ต้องทน และต้องปรับตัวเข้าหาสามี เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้หญิงกับผู้ชายมีธรรมชาติของการให้ความสนใจต่อสิ่งต่างๆ ที่แตกต่างกัน ดังเช่น วัลลภ ปิสมโนธรรม (2538) กล่าวว่าผู้ชายมักให้ความสำคัญกับเรื่องการงานเป็นลำดับต้นๆ ส่วนผู้หญิงมักจะให้ ความสำคัญกับเรื่องความรักความห่วงใยเป็นลำดับต้นๆ เมื่อความคิดและความสนใจแตกต่างกันเช่นนี้ จึงทำให้ผู้หญิงกับผู้ชายมีพฤติกรรมต่างกันไปด้วย ดังเช่น Kessler and McLeod (1984) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้หญิงกับผู้ชาย พบว่า ผู้หญิงมีการแสดงบทบาทในการให้ความรักความห่วงใยมากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้ House, Umberson, and Landis (1988) ก็ศึกษาพบว่า เมื่อบุคคลต้องการความรักความห่วงใยหรือการปลอบใจจากผู้อื่น บุคคลก็มักจะหันไปแสวงหาสิ่งเหล่านี้จากผู้หญิง ผู้หญิงจึงมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ให้ความอบอุ่น ทางด้านจิตใจและอารมณ์ แก่บุคคลในครอบครัวของตน มากกว่าผู้ชาย (Barnett, Beiner, and Baruch, 1987) ดังนั้นจึงอาจมีความเป็นไปได้ว่า ในชีวิตสมรสนั้น ผู้ชายมักจะได้รับความรักความห่วงใยหรือการดูแลเอาใจใส่จากผู้หญิงมากกว่าที่ผู้หญิงได้รับจากผู้ชาย

เกี่ยวกับเรื่องความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคนไทยนั้น ได้มีผู้ศึกษาไว้บ้างแล้ว ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในตัวเมือง แต่กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชนบทนั้น พบว่ายังไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ถึงความรักความห่วงใยจากสามี กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยา โดยเลือกศึกษาในกลุ่มภรรยาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบท คือ อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งนี้เพราะอำเภอนี้เป็นชนบทแห่งหนึ่งในภาคอีสาน ที่ถึงแม้ในปัจจุบันความเป็นชนบทกำลังจะเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในทุกๆ ด้าน ทั้งในด้านต่างๆ ไป และด้านความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว แต่วิถีชีวิตของชาวชนบทยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก สภาพทางด้านสังคมบางอย่างของชาว

อีสานยังคงเป็นไปตามที่ อภิสักดิ์ โสมอินทร์ (อ้างใน นิยม บุญมี, 2527) กล่าวว่า ชาวชนบทอีสานมีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย สนใจต่อสุขภาพอนามัยน้อย ปล่อยชีวิตเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่พิถีพิถันนักเกี่ยวกับเรื่องการกินอยู่หลับนอน ส่วนใหญ่ไม่รู้หนังสือ ไม่ฉลาด ไม่ทันคน มีความเคร่งครัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณี การใช้แรงงานในท้องถิ่นไม่เต็มที่ มีการเคลื่อนย้ายแรงงานออกนอกท้องถิ่นสูง ขาดแคลนอาหาร ขาดแคลนทุนทรัพย์ ปัจจุบันผู้หญิงส่วนใหญ่ในชนบทที่แต่งงานแล้ว ไม่สามารถจะรับบทบาทในการเลี้ยงดูบุตร และดูแลบ้านเรือนเพียงอย่างเดียวได้มากดังแต่ก่อน จำเป็นต้องมารับบทบาทในการหารายได้มาสู่ครอบครัวช่วยกันกับสามีอีกแรงหนึ่ง ผู้หญิงไทยจัดอยู่ในหมู่ผู้หญิงที่มีบทบาททางเศรษฐกิจมากประเทศหนึ่งในเอเชีย โดยเฉพาะผู้หญิงในชนบทนั้น มีบทบาทในการทำงานในไร่นา คำนวณเกี่ยวข้าว เคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ชาย ในขณะที่เดิวก่อนก็ยังถูกคาดหวังจากสามี ให้เป็นผู้รับบทบาทหลักในการดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวอยู่เหมือนเดิม เช่น ประกอบอาหาร เลี้ยงดูบุตร ดูแลความสะอาดของบ้านเรือน เป็นต้น ซึ่งเป็นการรับภาระที่หนักถึงสองทาง เมื่อผู้หญิงมีความเหนื่อยล้าจากการดำรงชีวิต ประกอบกับการที่มีโอกาสได้รับการศึกษา และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้เท่าเทียมกับผู้ชาย รวมทั้งยังมีส่วนในการหารายได้มาสู่ครอบครัวด้วย ปัจจัยเหล่านี้อาจมีส่วนผลักดัน ให้ผู้หญิงไม่เป็นฝ่ายอดทน และไม่เป็ฝ่ายที่ต้องปรับตัวเข้าหาสามีแต่เพียงฝ่ายเดียวเป็นส่วนใหญ่ดังแต่ก่อน ผู้หญิงในปัจจุบันแม้จะอยู่ในสังคมชนบท ก็อาจหันมาคำนึงถึงความเท่าเทียมกันในด้านต่างๆ กับสามีมากขึ้น ซึ่งอาจจะรวมถึงความเท่าเทียมกันในสิ่งที่เป็นนามธรรมอย่างหนึ่ง คือ การแสดงความรักความห่วงใย ด้วยก็ได้

จากข้อมูลดังกล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การรับรู้ถึงความรักความห่วงใยจากสามี มีความสัมพันธ์กับการมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยา นอกจากนั้น ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาด้วย เช่น บุคลิกภาพของภรรยาเอง ความคล้ายคลึงของปัจจัยทางสังคมของคู่สมรส และรายได้ของครอบครัว เป็นต้น ในเรื่องของบุคลิกภาพนั้น Bossom and Maslow(1957) ได้ศึกษาพบว่า บุคคลที่มีความมั่นคงเปิด

เพศและเข้าสังคมเก่ง (Stability) มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจหรือรับรู้ผู้อื่นในแง่ดี ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาลักษณะทางบุคลิกภาพของบุคคลที่สมรสแล้วก็พบว่า ผู้ที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมักจะมีลักษณะของบุคลิกภาพโดยทั่วไป ที่ส่งเสริมให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล ลักษณะเหล่านี้ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การมีความมั่นคงทางอารมณ์ การมีความใส่ใจในสิ่งต่างๆ การให้ความร่วมมือกับผู้อื่น เป็นต้น (Stinnett et al., 1984)

ในเรื่องของความคล้ายคลึงของปัจจัยทางสังคมนั้น ได้มีงานวิจัยบางฉบับศึกษาพบว่า การมีความคล้ายคลึงกันของปัจจัยทางสังคมของคู่สมรส เช่น ด้านการศึกษา สถานภาพทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ เชื้อชาติ เหล่านี้มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมีความสำเร็จในชีวิตสมรส ถ้าหากมีความแตกต่างกันมากเท่าใดก็ยิ่งมีความสัมพันธ์กับความล้มเหลวในชีวิตสมรสมากเท่านั้น (Stinnett et al., 1984) ทั้งนี้เป็นเพราะการที่คู่สมรสมีความคล้ายคลึงกันของปัจจัยเหล่านี้ จะทำให้มีการสื่อสารความหมายในเรื่องต่างๆ ได้ตรงกัน เข้าใจในความคิดเห็นของกันและกันได้โดยง่าย ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งในชีวิตการเป็นอยู่ อีกทั้งทำให้คู่สมรสมีกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น ทั้งกิจกรรมภายในบ้านและนอกบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้นในครอบครัว และความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่กันๆ (Chadwick et al., 1976; Cox, 1981; Wilson and Filsinger, 1986)

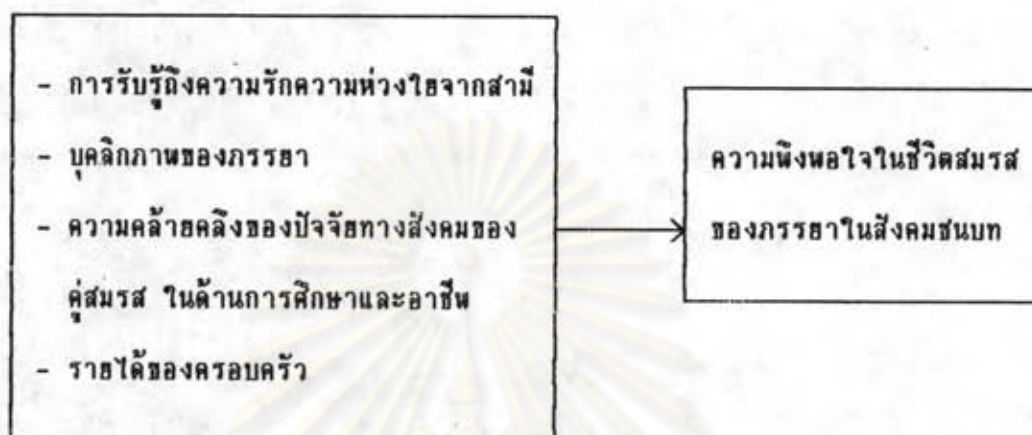
ปัจจัยสุดท้ายในทันทีที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือ รายได้ของครอบครัว ซึ่ง Stinnett et al. (1984) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีควางล้มเหลวในชีวิตสมรส หรือการไม่มีความสุขในชีวิตสมรส มักจะเกี่ยวข้องกับปัญหาทางเศรษฐกิจ เมื่อคู่สมรสมีรายได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ก็มักทำให้เกิดความขัดแย้งและความขุ่นเคืองกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสมักมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมีรายได้สูง ส่วนการขาดแคลนทรัพย์สิน การมีรายได้ลดลง และการตกงาน มักมีความสัมพันธ์กับการหย่าร้างกัน ส่วน Bahr (1989) กล่าวว่า ความลำบากอย่างรุนแรงในทางเศรษฐกิจ มีส่วนก่อให้เกิดความเครียดต่อชีวิตสมรส โดยเฉพาะในคู่สมรสที่ไม่มีทักษะในการปรับตัวต่อตนเองและต่อ

ชีวิตคู่ แต่ในอีกด้านหนึ่ง คู่สมรสหลายคู่ที่มีความผูกพันกันอย่างเข้มแข็งนั้น สามารถที่จะปรับตัวเข้าหากันได้ แม้ในสถานการณ์ที่มีความตึงเครียดทางเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่ในปัจจุบันศึกษาพบว่า รายได้ของครอบครัวนั้นมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมีความพึงพอใจในชีวิตสมรส (Cook et al., 1992; Kwon, 1992; Uchida, Araki, and Murata, 1993)

จากข้อมูลดังกล่าวมาแล้วทั้งหมดนั้น จะเห็นว่า การรับรู้ถึงความรักความห่วงใยจากสามี มีความสัมพันธ์กับการมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยา แต่สำหรับในกลุ่มภรรยาที่อยู่ในชนบทของไทยนั้น ยังไม่มีผู้ใดศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า ตัวแปรสองตัวมีความสัมพันธ์กันจริงหรือไม่ โดยเฉพาะเมื่อศึกษาในกลุ่มภรรยาในสังคมชนบท ที่ความเป็นชนบทกำลังเปลี่ยนแปลงไปดังที่กล่าวมาแล้ว และเพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์ขึ้น ผู้วิจัยจึงนำเอาตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ บุคลิกภาพของภรรยา ความคล้ายคลึงของปัจจัยทางสังคมของคู่สมรส และ รายได้ของครอบครัว มาศึกษาค้นคว้า โดยมีความคาดหวังว่า ความรู้ที่จะได้รับการวิจัย จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้กับชีวิตสมรสของประชาชน โดยเฉพาะในสังคมชนบทให้มีความราบรื่นยิ่งขึ้นไปอีก และเมื่อครอบครัวมีความสงบสุข ปัญหาสังคมต่างๆ ก็อาจจะบรรเทาเบาบางลงไปได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรอิสระทั้งสี่ตัว กับตัวแปรตามหนึ่งตัว คือ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ถึงความรักความห่วงใยจากสามี บุคลิกภาพของภรรยา ความคล้ายคลึงของปัจจัยทางสังคม และรายได้ของครอบครัว กับ ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาในสังคมชนบท

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการร่วมทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรส ของภรรยาในสังคมชนบทของตัวแปรอิสระทั้งสี่ตัว คือ การรับรู้ถึงความรักความห่วงใยจากสามี บุคลิกภาพของภรรยา ความคล้ายคลึงของปัจจัยทางสังคม และรายได้ของครอบครัว

สมมติฐานการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระทั้งสี่ตัวคือ การรับรู้ถึงความรักความห่วงใยจากสามี บุคลิกภาพของภรรยา ความคล้ายคลึงของปัจจัยทางสังคม และรายได้ของครอบครัว ทุกตัวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาในสังคมชนบท

2. ตัวแปรอิสระทั้งสี่ตัวคือ การรับรู้ถึงความรักความห่วงใยจากสามี บุคลิกภาพของภรรยา ความคล้ายคลึงของปัจจัยทางสังคม และรายได้ของครอบครัว สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาได้

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา การรับรู้ถึงความรักความห่วงใยจากสามี กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาในสังคมชนบท อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างคือ หญิงสมรสแล้วทุกกลุ่มอายุ ที่ยังอยู่กินกับสามีในระยะเวลา 1 ปี ขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ในช่วงเดือน ธันวาคม 2537 - มกราคม 2538

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 การรับรู้ถึงความรักความห่วงใยจากสามี วัดได้จากแบบวัดความรักความห่วงใยจากสามี (Husbands' Emotion Work Scale) ของ Erickson (1993)

2.1.2 บุคลิกภาพของภรรยาวัดได้จากแบบทดสอบบุคลิกภาพ The Maudsley Personality Inventory (MPI) แบ่งเป็น

- 2.1.2.1 บุคลิกภาพแบบที่ชอบเก็บตัว(Introversion)
- 2.1.2.2 บุคลิกภาพแบบที่ชอบแสดงตัว(Extraversion)
- 2.1.2.3 บุคลิกภาพที่ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์
(Neuroticism)
- 2.1.2.4 บุคลิกภาพที่มีความมั่นคงทางอารมณ์
(Stability)

2.1.3 ความคล้ายคลึงของปัจจัยทางสังคมของคู่สมรส ได้แก่
ความคล้ายคลึงกันในด้านต่อไปนี้

- 2.1.3.1 การศึกษา
- 2.1.3.2 อาชีพ

2.1.4 รายได้ของครอบครัว

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาในสังคม
ชนบท วัดได้จากแบบวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส (Marital Satisfaction Scale)
ของ Roach et al. (1981)

ข้อตกลงเบื้องต้น

เนื่องจากความพึงพอใจในชีวิตสมรส และการรับรู้ นั้น เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้
ตามระยะเวลา โดยเฉพาะในช่วงที่มีเหตุการณ์สำคัญๆ เกิดขึ้นในชีวิต ดังนั้นการศึกษาคั้ง
นี้จึงสมควรมีข้อตกลงเบื้องต้น คือ การศึกษาคั้งนี้ จะเป็นการศึกษาถึงความพึงพอใจใน
ชีวิตสมรส และการรับรู้ถึงความรักความห่วงใยจากสามีของกลุ่มตัวอย่าง เฉพาะในช่วง
เวลาที่ทำการสำรวจเท่านั้น คือ เฉพาะในช่วงเดือน ธันวาคม 2537 - มกราคม 2538
ถ้าหากศึกษาในช่วงเวลาอื่น ผลการศึกษาก็จะเหมือนหรือไม่เหมือนกับคั้งนี้ก็ได้

ข้อจำกัดในการวิจัย

ในเรื่องของการรับรู้ของภรรยา ถึงความรักความห่วงใยจากสามีนั้น การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะสิ่งที่เป็น "การรับรู้" ของภรรยาเท่านั้น ไม่ได้ศึกษาว่า ในความเป็นจริงแล้ว สามีแสดงบทบาทในการให้ความรักความห่วงใยต่อภรรยามากน้อยเท่าใด ซึ่งเมื่อสามีแสดงออกแล้ว ภรรยาอาจจะรับรู้ได้ไม่ทั้งหมดก็ได้ โดยจะแตกต่างกันไปในแต่ละคน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับใช้ในการวางแผน ป้องกัน ส่งเสริม และพัฒนาความสัมพันธ์และการปรับตัวในชีวิตสมรส ของประชาชนในสังคมชนบท
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำเป็นเอกสาร เผยแพร่ หรือจัดทำเป็นคู่มือการใช้ชีวิตคู่สำหรับประชาชน โดยเฉพาะที่อยู่ในชนบท เพื่อให้มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสยิ่งขึ้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การรับรู้ถึงความรักความห่วงใยจากสามี (Perception of emotional support from husband) หมายถึง ระดับการรับรู้ของภรรยาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ต่อความถี่ของการปฏิบัติหรือการแสดงออกในเรื่องต่างๆ ของสามี ที่เกี่ยวข้องกับดูแลเอาใจใส่ หรือสนับสนุนคำจูนในอารมณ์และความรู้สึกของภรรยาเอง โดยเป็นการรับรู้ว่าสามีแสดงออกอย่างจริงจังในด้านต่างๆ ได้แก่ การแสดงความรักใคร่ผูกพัน การเป็นฝ่ายเริ่มต้นชักชวนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ การแสดงความห่วงใยในทุกข์สุข

การรับรู้ได้อย่างรวดเร็วในความไม่สบายใจของภรรยา การไม่ทอดทิ้งในยามที่ภรรยามีปัญหา การให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ เท่าที่จะทำได้ การให้ความช่วยเหลือโดยไม่ต้องการให้ถูกขอร้อง การทำให้ภรรยาผ่อนคลายจากความไม่สบายใจ เบื่อหน่าย หรือซึมเศร้า การกระตุ้นให้ภรรยาที่มีความมั่นใจ การแสดงความชื่นชมยินดีเมื่อภรรยาประสบความสำเร็จในสิ่งต่างๆ การเคารพในความคิดเห็นของภรรยา การพูดคุยในเรื่องต่างๆ อย่างจริงใจ เปิดเผยกับภรรยา การไว้วางใจภรรยา การแสดงออกให้ภรรยาเห็นว่าเธออยู่กับตัวกันตลอดไปโดยไม่หย่าร้าง การเป็นเพื่อนที่ดีกับภรรยา

2. ความพึงพอใจในชีวิตสมรส (Marital satisfaction) หมายถึง ระดับการรับรู้ของภรรยาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ที่มีต่อด้านที่ดีของสัมพันธภาพในชีวิตสมรสโดยเป็นการรับรู้ ณ จุดเวลาที่ทำการสำรวจ ซึ่งความพึงพอใจนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ วัดออกมาเป็นคะแนนรวมจากแบบสัมภาษณ์

3. บุคลิกภาพ (Personality) หมายถึง ลักษณะพฤติกรรม ซึ่งมีความหมายรวมถึง ทักษะ ความรู้สึกลึกซึ้ง และ การกระทำที่บุคคลได้ตอบสนองสิ่งแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบ MPI มีลักษณะเป็น 2 มิติ คือ

3.1 มิติที่ 1 วัดลักษณะบุคลิกภาพประเภทเก็บตัว และแสดงตัว (Introversion-Extraversion) ใช้คำย่อว่า Scale-E

3.2 มิติที่ 2 วัดลักษณะบุคลิกภาพประเภทไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์และมีความมั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism-Stability) ใช้คำย่อว่า Scale-N

บุคลิกภาพที่ชอบเก็บตัว (Introversion) คือบุคลิกภาพที่มีคะแนนใน Scale-E ต่ำกว่ากลุ่มมาตรฐาน โดยคิดจากค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะเงียบเงา ชอบเก็บตัว เื่อไม่ชอบสังคมกับคนอื่นๆ มองเข้าสู่ตัวเอง ชอบอ่านหนังสือและค้นคว้าตามลำพังมากกว่าที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น สนุกกับคนหาก มีการตระเตรียมก่อนทำ และไม่ได้วางใจเหตุการณ์เฉพาะหน้า ทำอะไรเต็มไปด้วยความระมัดระวังเกินไป ไม่ชอบกิจกรรมที่ตื่นเต้นโลดโผน ดำเนินชีวิตประจำวันด้วยความเคร่งขรึม ชอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย ควบคุมความ

รู้สึกพอใจไม่พอใจไว้ได้มาก ไม่ใคร่แสดงท่าทางก้าวร้าวออกมาตรงๆ มีพื้นฐานไม่เปลี่ยนแปลงง่าย บางครั้งมองแต่ในแง่ร้าย ยึดถือแบบมาตรฐานจรรยาบรรณของสังคมมาก

บุคลิกภาพที่ชอบแสดงตัว (Extraversion) คือบุคลิกภาพที่มีคะแนนใน Scale -E มากกว่า หรือเท่ากับกลุ่มมาตรฐาน โดยคิดจากค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะการแสดงออกที่มีอัธยาศัยไมตรี ชอบเข้าสังคม มีเพื่อนมาก ชอบคุยกับผู้อื่น ไม่ชอบทำงานตามลำพัง ชอบทำกิจกรรมที่ให้ความตื่นเต้น ชอบเสี่ยง ทำอะไรไม่ใคร่ระมัดระวังตัวค่อนข้างผลุนผลัน ชอบทำคลกขบขัน ไม่ชอบความจำเจ ไม่ค่อยมีความกังวล มักมีความเป็นสุขใจ ชอบทำตัวสบาย เข้าไหนเข้าได้ มักมองโลกในแง่ดี ชอบสนุกสนานร่าเริง มีแนวโน้มที่จะแสดงความก้าวร้าวและความรู้สึกออกมาตรงๆ ไม่เก็บความรู้สึกพอใจไม่พอใจไว้มากนัก

บุคลิกภาพที่ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism) หมายถึงบุคลิกภาพที่มีคะแนนใน Scale-N มากกว่าหรือเท่ากับกลุ่มมาตรฐาน โดยคิดจากค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะอารมณ์รุนแรง อ่อนไหวง่าย คิดไม่รู้จักจบ มีความรับผิดชอบเกินตัว มักเชื่อมโยงความวิตกกังวลเข้ากับสิ่งเร้าที่เป็นกลาง รู้สึกวิตกกังวลกับทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏขึ้น แม้ในสถานการณ์ที่รู้ว่าไม่เป็นอันตราย ไม่สามารถทนต่อสภาวะที่มีความเครียดมากๆ ได้ และมักปรากฏเป็นอาการที่แสดงออกมาทางร่างกาย

บุคลิกภาพที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ (Stability) หมายถึง บุคลิกภาพที่มีคะแนนใน Scale-N ต่ำกว่ากลุ่มมาตรฐาน โดยคิดจากค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะที่มีสุขภาพจิตดี คือมีสภาวะทางอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และการกระทำดี รวมทั้งมีการปรับตัวเข้ากับสภาวะแวดล้อมได้ดี

4. ความคล้ายคลึงของปัจจัยทางสังคมของคู่สมรส หมายถึง ความคล้ายคลึงกันทางด้านการศึกษาและอาชีพหลักของคู่สมรส โดยวัดออกมาเป็นคะแนนรวมจากแบบสัมภาษณ์

5. รายได้ของครอบครัว หมายถึง รายได้จากการทำงานหลักและอาชีพรองอื่นๆ ของครอบครัว คิดเฉลี่ยเป็นจำนวนเงินบาทต่อเดือน